

BURHANIYE TİCARET ODASI
BURHANIYE CHAMBER OF COMMERCE

AZERBAJYCAN ÜLKE RAPORU

2019

GENEL BİLGİ

Temel Sosyal Göstergeler

<i>Resmi Adı</i>	Azerbaycan Cumhuriyeti
<i>Yönetim Şekli</i>	Cumhuriyet
<i>Nüfus</i>	9.940.000
<i>Dil</i>	Azeri Türkçesi
<i>Din</i>	İslam
<i>Başkent</i>	Bakü
<i>Yüzölçümü</i>	86.600 Km ²
<i>Cumhurbaşkanı</i>	İlham Aliyev
<i>Başbakan</i>	Novruz Mammadov
<i>Para Birimi</i>	Manat

COĞRAFİ KONUM

Azerbaycan Cumhuriyeti Kafkasların geçiş noktası üzerinde, Büyük Kafkaslar ile Küçük Kafkaslar arasında yer almaktadır. Bölgenin en önemli özelliği tarihi geçit ve ticaret yolları üzerinde bulunmasıdır. Kuzeyinde Gürcistan (480 km) ile Rusya Federasyonu'na bağlı Dağıstan Özerk Cumhuriyeti (390 km), güneyinde İran İslam Cumhuriyeti (756 km), batısında Ermenistan (1.007 km) ve Türkiye Cumhuriyeti (Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti ile 11 km uzunluğunda ortak sınırı bulunmaktadır), doğusunda ise Hazar Denizi (713 km) yer almaktadır.

86.600 km²'lik toplam araziye (%11,5 orman, %1,6 su havzası, %50 tarıma elverişli topraklardır ki, bunun %27'si otlaklar ve %36,9 diğer topraklardır.) sahip olan Azerbaycan 44-52 doğu meridyenleri ve 38-42 kuzey paralelleri üzerinde yerleşmektedir. Bakü'den Kuzey Kutba olan mesafe 5.550 km ve Ekvatora olan mesafe ise 4.440 km'dir. Dünyada en büyük göl olan Hazar Denizi 400.000 km² büyüklüğünde olup, en derin yeri 1.025 metredir.

Yaklaşık arazi yapısının %50'si dağlık olan bölgede deniz seviyesinden 3.000 metreye kadar yüksek olan sahalr ve %1'ini ise 3.000 metreden yüksek olan sahalr kaplamaktadır.

Azerbaycan'ın ortalama deniz seviyesinden yüksekliği 657 metredir. Dağlık arazi Büyük Kafkas, Kk Kafkas ve Talış Dağlarından oluşur. Kr-Aras ovası en büyük düzlüktür. En düşük rakım (Hazar Denizi) -28 m ve en yüksek nokta (Bazardz Dağı) +4.466 m'dir.

Dünyadaki 11 iklim çeşidinin dokuzuna sahip olan Azerbaycan'ın iklimini Büyük Kafkas dağlarının kuzeyden gelen soğuk hava kütleleri, Kk Kafkas dağlarının güneyden gelen sıcak tropik hava akımları ve Hazar Denizi etkilemektedir.

Azerbaycan dünyanın çok değişik iklim tiplerine sahip ülkelerden biridir. Doğu ve orta kısımları alçak ve düzlük olduğu için, kışları ılık, yazları çok sıcak geçer. Güney doğu kısmı ise nemli subtropikal iklime sahiptir. Bölgeye düşen yıllık yağış miktarı 1.200-1.400 mm.dir. Diğer bölgeler ise, kurak ve yarı kurak görünüme sahiptir. Tarımsal faaliyetlerin çoğu Kr ve Aras nehirleri civarında yapılmaktadır.

SIYASI VE İDARİ YAPI

Azerbaycan Parlamentosu, 31 Ağustos 1991'de, ülkenin bağımsızlığını ilan etmiştir. 18 Ekim 1991 tarihinde de Meclis Bağımsızlık kanununu kabul etmiştir. lke, 12/11/1995 tarihine kadar 1991'de Azerbaycan Yüksek Sovyeti tarafından kabul edilen, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin bağımsızlığının yeniden ihdas edilmesine dair kanunun verdiği yetkiyle idare edilmiştir.

Dolayısıyla halihazırda Azerbaycan, 12 Kasım 1995 tarihinde halkoyuna sunulurken, %91,9 evet oyu ile kabul edilen yeni Anayasa ile idare edilmektedir. Anayasaya göre ülkenin yönetim biçimi cumhuriyettir. Başkanlık sisteminin egemen olduğu ülkede, Cumhurbaşkanı seçimi beş yılda bir yapılmaktadır. Azerbaycan Milli Meclisi, 125 Milletvekilinden oluşmaktadır. Bunların 25'i siyasi partilerden, 100' ise bağımsız olarak seçilmiştir. Ülkede 30'un üzerinde irili ufaklı siyasi parti faaliyet göstermektedir.

Bugün mevcut olan müstakil ve bağımsız Azerbaycan Cumhuriyeti, 12 Kasım 1995 tarihinde referandum yolu ile kabul edilmiş olan Anayasa ile idare edilmektedir. Bu Anayasa'ya göre, Azerbaycan devleti demokratik, hukuka dayalı, laik, üniter bir cumhuriyettir. Kuvvetler ayrılığı prensibi Anayasa tarafından benimsenmiştir. Yasama yetkisi 125 milletvekilinden oluşan ve 5 yılda bir yenilenen Milli Meclis'e, yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına ve yargı yetkisi de Mahkemelere bırakılmıştır.

Milli Meclis, kanun kabul etmekle görevlendirilmiştir. Denetim yetkisi sınırlıdır. Toplantı zamanı ve süresi Anayasada belirlenmiştir. Hkmete güvenoyu vermek veya vermemek şeklinde olan parlamenter yetki, Azerbaycan Anayasasında sınırlı hale getirilmiş ve Milli Meclisin hkmete güvenoyu vermemesi halinde, aynı heyete hkmetin teşekkül ettirilmesi yetkisi Cumhurbaşkanına tanınmıştır.

Cumhurbaşkanı, hem devletin ve hem de icranın başıdır. Kanunlardan sonra Bakanlar Kurulu Kararlarından önce gelen ve "Ferman" adı verilen hukuki kararlar alma yetkisi vardır. "Ferman" denen hukuki kararlar, kanun gücünde olup, icrai hüviyete sahiptir. Bu yönü ile Cumhurbaşkanı yasama yetkisiyle de teçhiz edilmiştir.

Azerbaycan'da Cumhurbaşkanı'nı 5 yıllık süre için halk seçmektedir. Hiç kimse ikiden fazla Cumhurbaşkanı seçilemez şartı, 18.03.2009 tarihinde yapılan Referandumda kaldırılmıştır. Cumhurbaşkanı hem devletin, hem de yürütmenin başıdır. Her türlü idari karar almak ve devlet teşkilatına şekil ve yön vermek yetkisine sahiptir. Başbakanı, Bakanları ve diğer devlet görevlilerini atamak ve görevden almak yetkisi vardır. Anayasaya göre, Bakanlar Kurulu Cumhurbaşkanı'nın yüksek icra organı olup, ona tabidir ve aynı zamanda da ona karşı sorumludur. Başbakanın ve Bakanların Milli Meclis üyesi olma şartı aranmamıştır. Anayasada devletin egemenliğinin yegane kaynağının halk olduğu vurgulanmıştır. Anayasa, halk ve özgürlüklerin tespit ve düzenlenmesi açısından çağdaş bir Anayasadır.

NÜFUS YAPISI

Azerbaycan Cumhuriyeti'nin nüfusu 2017 yılı itibariyle 9,9 milyon kişiye yükselmiştir. Nüfusun % 54,1'i şehirlerde, % 45,9'u ise köylerde yaşamaktadır. Nüfusun % 49'u erkek, %51'i ise kadındır. Ülke nüfusunun %22,6'sını 0-14 yaş gurubu, %70,2'sini 15-64 yaş grubu, % 6,8'ini ise 65 yaş üstü bireyler oluşturmaktadır. Ülkede çalışabilir nüfus toplam nüfusun % 50,09'ini oluşturmaktadır.

Azerbaycan, diğer dağılan SSCB ülkelerinde olduğu gibi, 1990'lardan itibaren kentlerde yaşayan nüfusunun bir kısmını kaybetmiştir. Bunda çoğunluğu kentlerde yaşayan etnik azınlıkların ülke dışına göç etmesi önemli rol oynamıştır. 2003 yılından itibaren kentsel nüfusta yeniden artış gözlenmeye başlamıştır. Kentsel nüfusun toplam nüfusa oranı 2010 yılı itibarı ile %53'e çıkmıştır. Kentsel nüfusun artışında petrol sektöründeki gelişmeye bağlı olarak artan yeni iş olanakları etkili olmuştur.

GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

Azerbaycan, 1991 yılında bağımsızlığını kazandıktan sonra, önemli siyasi, askeri, sosyal ve ekonomik problemlerle karşı karşıya gelmiştir. SSCB döneminde sistemli olarak Cumhuriyetler arasında bağımlılığı bir anlamda zorunlu kılan ekonomik yapının ani çöküşü, pazar ekonomisine geçişte; ekonomik, siyasi, hukuki bir alt yapının olmaması, teknolojinin eski olması, serbest piyasa modelinin bilinmemesi, Ermenilerin işgalci tutumu sonucu topraklarının %20'sinin kaybedilmesi, 1 milyon kişinin kendi ülkesinde mülteci durumuna düşmesi ve benzeri nedenlerle üretim durma noktasına gelmiş, sonuç olarak da ekonomi üzerinde insiyatif tamamen kaybedilmiştir.

Ülkede siyasi istikrarın sağlanması ve Ermenilerle geçici ateşkese varılmasından sonra dikkatler ekonomi üzerinde yoğunlaşmaya başlamıştır. İşte bunun sonucu olarak 20 Eylül 1994 tarihinde "Asrın Anlaşması" olarak adlandırılan Azerbaycan Devlet Petrol Şirketi ile dünyanın önde gelen petrol şirketleri arasında "Hazar Denizinin Azerbaycan'a ait bölümünde Azeri, Çırağ, Güneşli Yataklarının Birlikte İşlenmesi ve Paylaşılması Hakkında" ilk Anlaşma imzalanmıştır.

Yeniliklere hızla adapte olan Azerbaycan, SSCB'nin dağılması ile uzmanlaşma ve işbölümüne dayalı ekonomik yapılanmanın sona ermesine, Ermenistan savaşı ve Çeçenistan sorunu nedeniyle, ülke sanayii için gereken ara mallarının ithalat yollarının kapanmasına rağmen bütün bu darboğazları aşmayı başarmıştır.

Bütün bu darboğazların aşılmasında petrol rezervleri önemli bir rol oynamış, yıllardır petrole yatırım yapan Azerbaycan 2005 yılından itibaren milli gelire yansıyan petrol gelirleri ile yeni bir döneme girmiştir. Önümüzdeki 15 yıl için 50 milyar \$ petrol geliri bekleyen ülke somut ve uygulanabilir projelerle bu geliri halkın yaşam standardının yükselmesine harcayacak hedefler için çalışmaktadır.

Savaş ve dağılma sonrası ortaya çıkan sorunlar nedeniyle ekonomide büyük bir bozulma ve dağılma yaşanmış ve bunun sonucunda milli gelirden negatif büyüme yani gerileme ve yüksek enflasyon yaşanmıştır.

Azerbaycan ekonomisi son on yılda özellikle 2009 yılında hızlı büyümüş, kriz nedeniyle küresel ekonomi açısından zorlu geçen bu yılda dünyada GSYİH'de en çok büyüyen ülke, yakaladığı % 9,3 artışla, Azerbaycan olmuştur. Azerbaycan'ın 2015 yılında ise % 1,1 oranında reel büyüme göstermiştir. Ülke ekonomisi 2016 yılında %3,8 oranında küçülmüş, 2017 yılında tekrar pozitif büyüme geçerek, % 0,07 oranında artış olmuş, 2018 yılında sabit fiyatlara göre % 2 oranında, 2019 yılında ise %3,9 oranında büyüme beklenmektedir.

Dış Ticaret

Azerbaycan'ın Dış Ticareti (milyon \$)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2007	6.058	5.708	11.766	349
2008	47.756	7.163	54.919	40.592
2009	14.698	6.119	20.818	8.578
2010	21.278	6.597	27.875	14.681
2011	26.480	9.733	36.213	16.742
2012	23.827	9.642	33.469	14.185
2013	23.904	10.763	34.667	13.141
2014	21.752	9.179	30.931	12.573
2015	11.327	9.211	20.538	2.116
2016	12.642	7.049	19.691	5.593
2015	11.327	9.211	20.538	2.116
2016	9.067	8.516	17.583	551
2017*	16.524	7.619	24.143	8.905

Kaynak: Trademap

Azerbaycan dış ticaret politikasında belirleyici unsur enerjidir. Petrol ve doğalgaz Azerbaycan'ın ihracatında yüzde 90 paya sahiptir. İthalatında ise yüzde 80 civarında mamul maddeler yer almaktadır.

2017 yılında Azerbaycan'ın ihracatı 16,5 milyar dolara, ithalatı ise 7,6 milyar dolar olmuştur. Azerbaycan'ın dış ticareti 8,9 milyar dolar fazla vermiştir. Azerbaycan'ın 2017 yılında dış ticaret hacmi ise 24 milyar dolar olmuştur.

İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 \$)

GTİP	ÜRÜNLER	2015	2016	2017*
	TOPLAM	11.326.841	9.066.506	16.524.464
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	8.866.159	6.504.517	14.273.141
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	208.180	981.508	340.096
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	749.332	409.734	217.741
0702	Domates (taze/soğutulmuş)	58.006	94.179	155.251
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	-	35	154.993
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	86.772	81.283	114.577
0810	Diğer meyveler (taze)	88.250	80.808	104.759
0802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	90.205	105.017	96.513
7601	İşlenmemiş alüminyum	71.897	49.819	74.631
2716	Elektrik enerjisi	16.240	28.344	74.233
7606	Alüminyum saclar, levhalar, şeritler (kalınlığı 0,2 mm. yi geçenler)	13.871	47.691	62.393
2905	Asiklik alkoller ve bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitrozalanmış türevleri	48.296	33.928	58.725
2713	Petrol koku, petrol bitümeni ve petrol yağlarının veya bitümenli minerallerden elde edilen yağların diğer kalıntıları	17.043	10.401	46.089
0809	Kayısı, kiraz, şeftali, erik ve çakal eriği (taze)	24.078	28.993	36.655
5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	5.014	6.040	34.286
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	15.639	34.446	32.683
2901	Asiklik hidrokarbonlar	11.144	7.459	31.672
0808	Elma, armut ve ayva (taze)	15.414	25.214	30.351
7304	Demir (dökme demir hariç) ve çelikten ince ve kalın borular ve içi boş profiller (dikişsiz)	8.271	6.427	28.941
0701	Patates (taze/soğutulmuş)	20.675	15.789	25.758
6305	Eşya ambalajında kullanılan torba ve çuval	9.842	9.145	21.617
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	4.761	14.743	20.731
5205	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibarıyla pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	14.311	17.921	16.744
2523	Çimento	3.972	8.218	15.273
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	6.050	12.480	14.438
2208	Etil alkol (alkol derecesi < %80, değiştirilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş likör ve diğer alkollü içkiler	20.139	14.466	14.094
2520	Alçı taşı, anhidrit ve alçılar	1.437	1.769	13.043
0703	Soğan, şalot, sarımsak, pırasa ve diğer soğanımsı sebzeler (taze/soğutulmuş)	4.290	1.115	11.418
0707	Hıyarlar ve kornişonlar (taze/soğutulmuş)	6.596	13.649	10.910
7404	Bakır döküntü ve hurdaları	-	-	10.325
2009	Meyve ve sebze suları (fermente edilmemiş, alkol katılmamış)	6.911	6.265	10.312

2508	Diğer killer, andaluzit, siyanit ve silimanit, mülit, şamot ve dinas toprakları	3.752	4.117	10.248
0902	Çay	19.502	6.179	9.840
4104	Sığır (buffalo dahil) ve at cinsi hayvanların dabalıanmış veya crust (arakurutmalı) post ve derileri	9.620	5.236	7.850
8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb	870	5.024	7.728
7214	Demir veya alaşımsız çelikten çubuklar (dövülmüş, sıcak haddelenmiş, haddeleme işleminden sonra burulmuş olanlar dahil)	1.629	2.153	7.092
2707	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler	22.306	21.331	6.708
2204	Taze üzüm şarabı (kuvvetlendirilmiş şaraplar dahil) ve üzüm şırası	3.484	3.502	5.548
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	1.114	967	5.247
1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	212 088	62 030	5 235

Kaynak: Trademap

İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 \$)

GTİP	ÜRÜNLER	2015	2016	2017
	TOPLAM İTHALAT	9.211.126	8.515.807	7.618.771
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış rabaları dahil)	254.332	120.255	275.154
1001	Buğday ve mahlut	296.831	295.018	214.172
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	233.703	167.416	184.834
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	93.154	95.453	176.702
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	263.712	330.810	160.449
7304	Demir (dökme demir hariç) ve çelikten ince ve kalın borular ve içi boş profiller (dikışsiz)	194.502	216.672	151.786
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	138.651	189.294	132.138
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	287.275	146.893	130.889
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik $\geq$ 600 mm) (sıcak haddelenmiş) (kaplanmamış)	86.523	91.839	79.439
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallere kaplama metallere)	2.949	8.620	79.343
4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	111.565	73.432	76.258
1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	124.491	152.756	76.144
8479	kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makinalar ve mekanik cihazlar	104.094	165.719	73.229
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	177.756	116.287	72.960
8525	Radyo veya televizyon yayınlarına mahsus verici cihazlar, televizyon kameraları, dijital ve görüntü kaydedici kameralar	9.491	5.985	70.587

0902	Çay	16.320	44.734	68.619
0405	Sütten elde edilen yağlar, sürülerek yenilen süt ürünleri	22.393	48.384	65.481
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	-	-	64.554
8431	Özellikle 84.25 ila 84.30 pozisyonlarındaki makina ve cihazlar ile birlikte kullanılmaya elverişli aksam ve parçalar	177.409	187.603	64.318
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	129.616	56.873	63.725
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	73.365	81.725	62.610
8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	67.965	72.940	62.212
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	42.530	48.336	58.709
7326	Demir veya çelikten diğer eşya:	93.585	76.976	58.503
8433	Hasat ve harman, çim biçme makinaları ile yumurta ve tarım ürünlerini büyüklüklerine göre ayıran ve temizleyen makinalar	26.225	34.448	56.975
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	24.073	43.924	53.319
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	33.411	44.878	53.220
7306	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller	111.309	35.259	51.663
3402	Yıkama, temizleme müstahzarları (sabunlar hariç)	68.029	57.106	51.346
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	4	186.406	50.614
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişliği 600 mm veya daha fazla olanlar (kaplanmış olanlar)	35.973	68.378	49.635
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	27.291	46.845	46.639
1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer ekmekçi mamüller, hosti, boş ilaç kapsülü mühür güllacı, pirinç kağıdı vb	27.042	42.071	46.517
2202	Sular (mineral ve gazlı sular dahil) ve alkolsüz diğer içecekler (tatlandırıcı, lezzetlendirilmiş)	33.286	39.437	44.378
2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	19.625	26.378	43.187
1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	25.237	44.710	43.144
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	52.669	29.115	39.769
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	10.318	36.384	38.731
8428	Kaldırma, elleçleme, yükleme, boşaltma makinaları (asansörler, yürüyen merdivenler, konveyörler, teleferikler gibi)	52.115	30.114	37.134
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	94.772	103.455	36.911

Kaynak: Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarıyla İhracat (1.000 \$)

Sıra	Ülkeler	2015	2016	2017*	Toplamdaki Pay %
	TOPLAM İHRACAT	11.326.841	9.066.506	16.524.465	100.0
1	İtalya	2.414.228	1.559.980	5.230.029	31,7
2	Türkiye	457.501	1.132.820	350.870	2,1
3	Tayvan	3	796.881	704.756	4,3
4	İsrail	606.275	664.113	7.045	0
5	Almanya	1.228.230	610.831	1.132.789	6,9
6	Fransa	22.990	493.644	706.800	4,3
7	Hindistan	765.713	437.185	356.426	2,2
8	Rusya	412.463	409.273	658.673	4
9	Gürcistan	449.126	343.419	609.798	3,7
10	Çin	37.508	271.515	577.445	3,5
11	Portekiz		257.147	777.649	4,7
12	Hırvatistan	4	233.539	254.307	1,5
13	Çek Cum.	527	214.366	1.024.835	6,2
14	Tunus	4	194.762	-	-
15	İspanya	1.084.918	128.243	416.424	2,5

Kaynak: Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarıyla İthalat (1.000 \$)

Sıra	ÜLKELER	2015	2016	2017*	Toplamdaki Pay %
	TOPLAM İTHALAT	9.211.126	8.515.807	7.618.769	100.0
1	Rusya	1.437.144	1.622.101	1.935.122	25,4
2	Türkiye	1.172.178	1.262.580	1.357.772	17,8
3	Çin	512.505	741.195	387.613	5,1
4	ABD	846.873	563.804	354.481	4,7
5	İtalya	588.266	455.573	285.400	3,7
6	İngiltere	548.190	402.231	286.982	3,8
7	Almanya	689.061	376.653	419.926	5,5
8	Japonya	558.097	290.091	81.787	1,1
9	Ukrayna	308.618	282.623	354.993	4,7
10	Singapur	103.491	185.995	32.900	0,4
11	Norveç	144.292	182.607	119.042	1,6
12	Brezilya	119.709	168.551	71.095	0,9
13	İran	90.378	154.774	.	-
14	Fransa	208.589	125.610	115.273	1,5
15	G. Kore	134.446	97.579	53.310	0,7

Kaynak: Trademap

TÜRKİYE İLE TİCARET

Türkiye Azerbaycan Dış Ticaret Seyri (Milyon Dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2000	230	95	326	134
2001	225	78	303	147
2002	231	64	296	166
2003	315	122	438	193
2004	404	135	539	268
2005	528	272	800	255
2006	695	340	1.035	354
2007	1.047	329	1.377	718
2008	1.667	928	2.596	739
2009	1.398	752	2.151	646
2010	1.551	865	2.416	686
2011	2.064	262	2.326	1.802
2012	2.587	340	2.927	2.247
2013	2.961	334	3.294	2.627
2014	2.876	291	3.167	2.585
2015	1.899	232	2.131	1.667
2016	1.286	278	1.564	1.008
2017	1.358	351	1.709	1.007
2018	1.475	379	1.854	1.096

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Azerbaycan'a ihracatı; ihraç ürünlerinin bu ülkede tanınmaya başlaması, Türk şirketlerinin Azerbaycan piyasasında şube açmak suretiyle Türkiye'den ithalat yapması ve bu malları iç piyasada pazarlaması gibi nedenlerle 1993 yılından bu yana yükselme eğilimi göstermektedir. Ancak, yüksek gümrük vergisi oranları nedeni ile iki ülke dış ticareti potansiyelinin gerisinde kalmaktadır. Rusya gümrüksüz mal ihraç etmesi nedeniyle Azerbaycan'ın ithalatında önemli bir avantaja sahiptir. İngiltere BP nedeniyle, ABD petrol yatırımları nedeniyle Azerbaycan'ın ithalatında öne çıkmaktadır. Ancak ülkemiz ürün çeşitliliği anlamında önemini korumaktadır. Bavul ticareti ve sınır ticareti nedeniyle istatistiklere tam olarak yansımaya da iki ülke arasındaki ticaret, önümüzdeki yıllarda önemli oranda artış potansiyeline sahiptir.

Türkiye'nin Azerbaycan'a olan ihracatında makineler ve mekanik cihazlar ve yedek parçaları, demir ve çelikten eşyalar, elektrikli makina ve cihazlar ve yedek parçaları, mobilya, otomotiv, optik alet ve cihazlar, motorlu kara taşıtları ve yedek parçaları, mineral yakıtlar, petrol ve türevleri gibi ürünler önemli paya sahiptirler. Bunun yanı sıra Türkiye'nin tuz, kükürt, taş, alçı ve çimento, kâğıt, karton ve mamulleri, sabun ve müstahzarları, sebze ve meyveler gibi birçok diğer ürünlerde ihracat potansiyeli bulunmaktadır.

Diğer taraftan, son dönemde önem verilmeye başlanan sağlık hizmetleri alanındaki yatırımlara bağlı olarak hastane ekipmanları ve medikal ekipmanlar ile çevre sağlığı konusunda danışmanlık ve müteahhitlik alanında imkânlar olduğu değerlendirilmektedir.

Türkiye'nin Azerbaycan'a İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

GTİP NO.	ÜRÜNLER	2015	2016	2017	2016/2017 % DEĞİŞİM
Genel Toplam		1.898.715	1.285.127	1.357.772	6
1	7308 Demir/çelikten inşaat ve aksamı	70.640	30.172	49.671	65
2	3402 Yıkama, temizleme müstahzarları-sabunlar hariç	54.063	32.508	33.198	2.1
3	8525 Radyo/televizyon yayını için verici cihazlar; televizyon, dijital vb.	1.153	515	29.497	5.627
4	9619 Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	60.520	32.267	26.601	-18
5	9999 Başka yerde belirtilmemiş ürünler	41.094	52.661	26.520	-50
6	9403 Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	78.667	39.110	26.425	-32
7	3004 Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	24.399	19.024	23.053	21
8	8432 Tarla, bahçe tarımında, ormancılıkta kullanılan makine, cihazlar	5.066	9.418	21.232	125
9	8544 İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	35.956	17.222	20.278	18
10	1905 Ekmek, pasta, kek, bisküvi vs. İle boş ilaç kapsülü mühür güllacı vs.	32.285	17.550	20.001	14
11	3808 Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici	7.158	11.083	17.536	58
12	8418 Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	19.830	9.787	16.606	70
13	3920 Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	23.066	15.158	16.394	8.2
14	2710 Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	16.653	10.996	15.387	40
15	8716 Taşıtlar için römorklar, yarı römorklar vb. İle aksam-parçaları	8.877	7.128	15.226	114
16	4819 Kağıt/karton vb. esaslı kutu, kılıf, torba vb. eşya	1.2058	12.356	14.300	16
17	7113 Kıymetli metaller ve kaplamalarından mücevherci eşyası	37.933	4.140	14.084	240
18	3917 Plastikten tüpler, borular, hortumlar; conta, dirsek, rakor vb	23.133	9.866	13.884	41

19	8421	Santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	10.622	8.825	13.600	54
20	8454	Tav ocakları, döküm potaları, külçe kalıpları, döküm makineleri	922	810	13.548	1.572
21	3208	Sentetik polimerler esaslı; susuz ortamda eriyen/dağılan, boya ve vernik	20.600	16.060	13.125	-18
22	8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	6.422	9.616	12.803	33
23	3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	12.521	11.356	12.741	12
24	7604	Alüminyum çubuk ve profiller	17.168	9.401	11.980	27
25	8702	Toplu halde yolcu taşımağa mahsus motorlu taşıtlar	22.506	6.712	11.864	77
26	8403	Buhar kazanları dışında kalan merkezi ısıtma kazanları	6.800	4.447	11.127	150
27	3921	Plastikten diğer levhalar, yaprak, pelikül, varak ve lamalar	16.301	9.668	11.109	15
28	3916	Plastikten monofil, çubuk, profiller-enine kesiti > 1mm.	34.407	12.963	10.926	-16
29	8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	17.974	10.258	10.809	5.4
30	8424	Sıvı, tozları püskürtmeye, dağıtmaya mahsus mekanik cihazlar	7.462	5.726	10.692	87
31	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	12.880	15.046	10.528	-30
32	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	18.178	7.678	9.824	28
33	8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	11.409	8.439	9.817	16
34	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	19.839	9.827	9.633	-2
35	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, mücehhez tablolar	13.840	7.824	9.564	22
36	3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksit-alkid reçineler vb (ilk şekilde)	5.847	8.008	9.498	19
37	8302	Adi metallere donanım, tertibat vb. Eşya	12.808	9.421	9365	-1
38	9018	Tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazları	12.320	8.173	9.348	14
39	9406	Prefabrik yapılar	11.547	5324	9.054	70
40	7326	Demir/çelikten diğer eşya	11.711	11..391	8.797	-23

Kaynak: Tradmap

Türkiye'nin Azerbaycan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

GTİP NO.	ÜRÜNLER	2015	2016	2017	2016/ 2017 % DEĞİŞİM
Genel Toplam		232.376	278.131	350.870	26
1	3901 Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	62.550	80.122	73.730	-7.98
2	7601 İşlenmemiş alüminyum	64.830	47.259	59.262	25.4
3	2905 Asiklik alkoller vb. Halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış/nitrozalanmış türevl	22.574	14.683	36.707	150
4	5201 Pamuk (kardesiz, taranmamış)	4.407	4.420	34.006	669
5	7207 Demir/alaşimsız çelikten yarı mamuller	0	6.740	32.683	385
6	7606 Alüminyum sac, levha ve şeritler, kalınlık>0, 2mm	2.657	23.960	28.357	18.4
7	2716 Elektrik enerjisi	0	34.090	17.688	-48.1
8	7403 Arıtılmış bakır, işlenmemiş bakır alaşımları	4.964	7.803	13.783	76.6
9	7108 Altın (ham, yarı işlenmiş, pudra halinde)	12.783	6.384	11.931	86.9
10	7404 Bakır hurda ve döküntüler	909	786	10.218	1.200
11	5205 Pamuk (dikiş hariç) ipliği (ağırlık; =>%85 pamuk) (toptan)	4.832	7.184	6.903	-3.91
12	4104 Sığır ve at cinsi hayvanların dabalıanmış derileri	5.306	4.859	4.957	2.02
13	2710 Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	19.593	12.338	3.154	-74.4
14	4101 Sığır ve at cinsi hayvanların derileri-ham	59	5.018	2.832	-43.6
15	5202 Pamuk döküntüleri	50	139	1.768	1.172
16	4102 Koyun ve kuzuların ham derileri	1.441	1.149	1.628	41.7
17	4805 Diğer sıvanmamış kağıt/kartonlar (rulo veya tabaka)	9	753	1.593	112
18	2901 Asiklik hidrokarbonlar	4.295	1.843	1.298	-29.6
19	7801 İşlenmemiş kurşun	8.264	6.204	1.197	-80.7
20	7304 Demir/çelikten (dökme hariç)dikişsiz tüp, boru, içi boş profil	3	26	1.188	4.469
21	4107 Sığır ve atların dabalıanmış ve hazırlanmış deri ve köselesi	0	0	993	100
22	7901 İşlenmemiş çinko	52	251	521	108

23	9305	Ateşli silahların aksam-parçaları, teferruatı	244	192	518	170
24	7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	58	941	414	-56
25	1106	Kuru baklagil; nişasta/inülin içeren kök ve yumru; meyvelerin unu, ezmesi ve tozu	301	210	369	75.7
26	0802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	0	0	315	100
27	4105	Koyun ve kuzuların dabaklanmış derileri	0	153	299	95.4
28	0904	Piper, capsicum ve pimenta cinsi biberler (kurutulmuş)	0	0	217	100
29	2713	Petrol yağlarının/bitümenli minerallerden elde edilen yağların kalıntıları	61	0	215	100
30	9999	Başka yerde belirtilmemiş ürünler	939	2	170	8.400
31	8480	Metal dökümü için kasalar, plakalar, kalıp modelleri	0	1	152	100
32	9302	Revolverler ve tabancalar	0	0	139	100
33	8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	7	90	103	14.4
34	5003	İpek döküntüleri (bozuk koza, ditme ve iplik döküntüleri)	0	0	87	100
35	0504	Hayvan bağırsak, mesane ve midesi (taze/soğutulmuş/dondurulmuş vs.)	482	7	83	1.086
36	7602	Alüminyum döküntü ve hurdaları	358	187	78	-58.3
37	6810	Çimentodan, betondan, suni taştan eşya	4	15	66	340
38	9406	Prefabrik yapılar	59	94	64	-31.9
39	2201	Sular (tatlandırıcısız, lezzetlendirilmemiş)	60	45	53	17.8
40	4804	Kraft kağıt/kartonlar-sıvanmamış-rulo veya tabaka halinde	0	1	52	5.100

Kaynak: Trademap

Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Doğrudan yabancı yatırımlar Azerbaycan'ın ekonomik canlanmasında anahtar rolü oynamıştır. Azerbaycan ülkedeki ekonomik sorunların aşılması ve istikrarın sağlanması neticesinde özellikle petrol çıkarma ve işleme sanayii bakımından yabancı yatırımlar açısından çok cazip bir pazar haline gelmiştir. Ülke ekonomisi çift yapılandırılmıştır. Bir yandan petrol (hidrokarbon) ve ona bağlı hizmetler ile müteahhitlik sektörlerinde hızlı bir gelişme eğilimi gözlenirken, diğer yandan petrol dışı sanayi sektörlerinde yatırım eksikliği gözlenmektedir.

Bunun sonucunda petrol dışı sektörlerde düşük istihdam, yetersiz vergi geliri ve ihracat dolayısıyla da ithal ürünlerinde rekabetle başa çıkamama gibi sorunlar yaşanmaktadır. Doğrudan yabancı yatırımların önemli kısmı petrol üretimi ve çıkarımı alanlarına olmuştur. Sermaye yatırımlarının %60 gibi önemli bir oranı hidrokarbon sektöründedir. Son on yıl içerisinde Azerbaycan'a yönelik gerçekleştirilen doğrudan yabancı yatırım girişleri, büyük ölçüde Azerbaycan'ın cari açıklarını finanse etmiş ve ekonomik büyümenin itici gücü olmuştur.

Azerbaycan Dünya Bankası İş Yapma Kolaylığı sıralamasında 63. Sırada yer almakta olup, Heritage Foundation Ekonomik Özgürlük İndeksine bakıldığında ise 61 puanla 85. Sırada, "Ortalama Özgür Ülkeler" arasında yer almaktadır. Yatırım serbestisi alanında 55 puan alan ülke, ticaret serbestisi alanında ise 76 puan ile değerlendirilmektedir. Azerbaycan'ın genel değerlendirmede düşük olmasının sebebi ülkede hukuk sisteminin yeterli çalışmaması olarak gösterilmiştir.

Ülkeye doğrudan yabancı yatırım girişinin GSYH'ye oranı 2006 yılına kadar sürekli bir artış göstermiş, kişi başına düşen yabancı sermaye miktarı ise 2007 ve 2008 yılında görülen bir azalma sonrası 2009 yılında tekrar artış eğilimine geçmiştir.

Azerbaycan'ın doğrudan yabancı yatırım girişi 2017 yılında 5.714 milyon dolar seviyesine olmuştur. Yatırımların %84'lük bölümü petrol ve doğalgaz sektöründe geri kalan bölümü ise petrol dışı sektörlerde gerçekleştirilmiştir.

PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

Standartlar ve Diğer Teknik Koşullar

Azerbaycan Cumhuriyeti'nin "Tüketici Haklarının Korunması Hakkında" Kanunu gereğince uygunluk sertifikası (Standart Belgesi) olmayan ürünlerin satışı ve kullanılması yasaktır.

Azerbaycan'a yabancı ülkelerden malların ithalatının yapılabilmesi için milli sertifika belgelerine uygun olarak, malların standart belgesi ve deneme protokollerinin Azerdevletstandart'a (<http://www.azstand.goy.az/index.shtml>) ibraz edilmesi ve bu malların milli sertifikalaştırma sisteminde testlerinin yapılması gerekmektedir.

Ancak, ithal edilen mallarda BDT Ülkeleri'nin standart kurumları ile TSE tarafından verilen standart belgeleri geçerli olarak kabul edilmektedir.

TSE ile Azerdövlətstandart arasında yapılan anlaşma dolayısıyla ile Türkiye'den TSE belgesi ile gelen mallar diğer ülke mallarına göre avantajlı konumdadır.

Dağıtım Kanalları

Farklı malların tek bir dağıtıcısı olabilmektedir. Türkiye, Rusya veya İngiltere menşeli malların tek bir dağıtıcısı olabilmektedir. Pazar fiyata duyarlı olduğu için yerli dağıtıcı ile çalışmak ve promosyon faaliyetlerine önem vermek gerekmektedir. Ayrıca dağıtıcı ile detaylı bir sözleşme yapmak önem arz etmektedir. Azerbaycan özel sektörünün pazarlama sistemi henüz gelişme aşamasındadır. Bağımsızlık sonrası kurulmaya başlayan özel şirketler ticarete merkezi satın alma sisteminin yerine yavaş yavaş geçmeye başlamıştır. Küçük dükkânlar kendi kendilerini finanse ederek önemli gelişme göstermişlerdir. Devlet kuruluşlarının tüketim mallarını pazarlamaları, ödeme güçlerinin yetersiz olması nedeniyle mümkün olamamaktadır.

Azerbaycan ekonomisi yalnızca bir nakit ekonomisi olarak faaliyet göstermektedir. Ülkede gıda, giyim ve küçük alet ve edevatları temin edilebildiği küçük dükkânlar bulunmaktadır. Elektronik ithal malları da kolayca temin edilebilmektedir.

Bakü içinde yaklaşık 5000 civarında gıda satan küçük market, civardaki rayonlarda ise 3000 civarında market mevcuttur. Fiyat duyarlılığı nedeniyle farklı kalite ve fiyat uygulaması pazarda başarı için gereklidir. 2001 yılı yazında Koç Holding'e bağlı Ramstore'un yanması nedeniyle kapatılmasının ardından ülkede Amerikan tarzı hipermarket alanında bir boşluk oluşmuştur. Söz konusu mağaza yeniden hizmete açılmıştır. Ülkede bu mağaza ile birlikte üç adet Ramstore bulunmaktadır. Sumgayit'ta da açılması planlanmaktadır.

İŞADAMLARININ DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Para Kullanımı

Azerbaycan'ın resmi para birimi Azerbaycan Manatı'dır(AZN). Döviz bankalarda ve çok sayıdaki döviz bürolarında bozdurulabilmektedir. Bankalar genellikle 10:00 – 17:00/18:00 saatleri arasında çalışmaktadır. Otellerde, büyük alışveriş merkezlerinde ve süpermarketlerde uluslararası kredi kartları ve ABD Doları kullanılabilir. Küçük dükkan ve restoranlarda ise nakitle (AZN) ödeme yapılmaktadır.

Pasaport ve Vize Uygulaması

Umuma mahsus pasaport vizeye tabi olup; Hususi, Hizmet ve Diplomatik pasaportlar 90 güne kadar vizeden muaftır. Ülkemiz 30 güne kadar vize muafiyeti tanımaktadır.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Resmi Tatil Günleri	
1-2 Ocak	Yılbaşı
20 Ocak	Şehitleri Anma Günü
8 Mart	Uluslararası Kadınlar Bayramı
20-24 Mart	Nevruz Bayramı
9 Mayıs	Faşizme karşı Zafer Günü
28 Mayıs	Cumhuriyet Günü
15 Haziran	Milli Kurtuluş Günü
26 Haziran	Silahlı Kuvvetler Günü
18 Ekim	Bağımsızlık Günü
31 Aralık	Dünya Azerbaycanlıların Dayanışma Günü

İklim

İklim açısından büyük çeşitlilikler taşıyan Azerbaycan dünyadaki 11 iklim kuşağından 9'unu barındırmaktadır. Azerbaycan genellikle sıcak bir iklime sahiptir. Ancak bazı yüksek kesimlerde ve vadilerin bulunduğu yerlerde daha düşük hava sıcaklıkları kaydedilebilmektedir. Ülkenin batı bölümü daha yağışlıdır.

Yerel Saat

Azerbaycan ile Türkiye arasındaki saat farkı +2 saat olup, örneğin Türkiye'de saat akşam 18.00 iken Azerbaycan'da akşam 20.00'dir.

KAYNAKÇA

<https://www.ticaret.gov.tr>